pagini bucovinene

ANUL III nr. 8 (32)

AUGUST 1984

SUPLIMENT EDITAT ÎN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA

SUB SEMNUL LUI AUGUST

De patruzeci de ori mai luminoasă decît în 1944 — iată o definiție de suflet ce i se cuvine acestei minunate părți de țară, dăruită cu nespuse frumuseți, cu inestimabile tezaure spirituale și cu oameni inegalabili.

Sub semnul acelui august fierbinte de la care destinul poporului nostru și-a izvodit un nou calendar, s-au petrecut patruzeci de ani de pace, patruzeci de ani de împliniri, patruzeci de trepte ale înălțării edificiului măreț al socialismului în patria noastră, și s-a zămislit emblema Bucovinei de astăzi cu ctitorii statornice și demne de un spațiu pe care o istorie eroică l-a străbătut cu pași de jertfe și de biruințe.

Au fost anii unor unice nașteri : la Suceava, Rădăuți, Vatra Dornei, în Călimani și la Ostra, la Fălticeni și Siret s-a născut industria suceveană, în care detașamentele muncitorești se numesc mineri, forestieri, metalurgiști, constructori de mașini, chimiști, textiliști, energeticieni. Pe Obcinile Bucovinei, sau în plaiurile de sub Obcine se dezvoltă o modernă și dinamică agricultură socialistă, cu unul din cele mai numeroase șepteluri, cu remarcabile producții de cartof, sfeclă de zahăr, grîu și porumb. La Verești, Dornești, Spătărești, Ilișești, Dumbrăveni sau Calafindești s-au afirmat adevărate complexe agroindustriale și nu puține sînt satele sucevene care își spun deja centre polarizatoare, sau chiar centre urbane, întrecîndu-se în frumusețe și nivel de civilizație cu cele opt orașe ale căror începuturi le găsim în cronicile îngălbenite de vreme.

Sub semnul acestui august aniversar și al acestor ani s-a dezvoltat școala suceveană, de la școlița cu clase simultane de la Brodina de Sus sau Izvoarele Sucevei, pînă la renumitele licee „Dragoș Vodă", „Nicu Gane", „Ștefan cel Mare", „Eudoxiu Hurmuzachi" și, mai sus, pînă la Institutul de Învățămînt Superior, care pregătește profesori, ingineri și subingineri. Și tot sub semnul acestui timp a putut da roade una dintre cele mai remarcabile vocații ale culturii care a pus în mîinile oamenilor peste treizeci de milioane de cărți, care a deschis larg ușile celor 530 instituții culturale bucovinene, unde se maturizează una din cele mai democratice forme ale culturii socialiste — Festivalul național „Cîntarea României", înmănunchind pe aceste plaiuri peste o sută de mii de participanți sau depozitînd tezaure inestimabile, cum sînt cele de la Voronețul tuturor românilor, Putna lui Ștefan cel Mare, Moldovița lui Petru Rareș, Stupca lui Ciprian Porumbescu, Fălticenii lui Lovinescu, Udeștii lui Camilar și Mălinii lui Nicolae Labiș.

Și ca o recompensă pentru tot ce s-a zidit și modelat în acești ani în străbunul ținut al Sucevei ne stau mărturie cele aproape o sută de ordine și înalte distincții ale întrecerii socialiste, simbol și imbold vorbind despre anvergura prefacerilor profunde, despre omniprezentul deziderat al calității.

Și toate acestea, și toate cîte vor mai fi au un neasemuit ctitor : Partidul Comunist Român, care, atunci, în acel august fierbinte, s-a așezat la cîrma istoriei noastre, asumîndu-și înfăptuirea unui nou destin, în numele poporului întreg și spre întregul bine al acestuia, către care, acum, la acest ceas aniversar, se îndreaptă toată dragostea și speranțele fiilor României socialiste.

Alexandru TOMA

Desen de Ion CARP FLUIERICI

ȚARA

ȚARA : acest pămînt rotund și străjuit de fluvii
Cu ape-n care săgetează blînzii pești
Cu orizonturi largi ca niște suspendate mări
Ce-și trag puterea din izvoarele cerești !

ȚARA : strămoșii galopînd pe cai mărunți
Cu voievozii neamului de strajă-n munți
Cu luptele lui Ștefan și Mihai
Cu limba domnitorilor de grai
Cu grînele ce-n primăveri visează sub zăpezi
Cu merii ce-și aprind luminile-n livezi !

ȚARA : femeile înalte-n blîndă legănare
Și aprigii bărbați la trup stîncoși
Precum sînt apele cu suflet de răcoare
Precum sînt munții noștri păduroși !

ȚARA : copiii blînzi și frumoși, ningînd
Pe străzile cu respirație albastră
Și-n ochii cărora e toată veșnicia noastră !

ȚARA : poeții care-n nopțile cu stele căzătoare
Săpînd în carnea lor statui
Pîndesc cum se aprinde floarea de gutui
Încrezători visînd la clipa viitoare !

George DAMIAN

autograf ALEXANDRU BALACI

„...Lumină și iradiere de sensibilitate"

Un poet este o picătură de cristal din imensul fluviu uman care străbate harta istoriei, căutînd să răsfrîngă în transparențele sale întreaga curgere și frumusețe a lumii. El trăiește cu intensitate, într-o permanentă ardere interioară, înaintînd cu ochii dilatați în timpul și locurile care îi determină arcul existențial, meditînd profund la cauzele lucrurilor, bătînd la marile porți de bronz ale tainelor lumii. El este o voce clară a umanității, un mesager al frumuseții și adevărului.

Un poet este, întru eternitate, un tînăr, aflat în permanente tumulturi și efervescențe, ridicîndu-se împotriva entităților sacralizate pentru concordanța armonică între etic și estetic. El nu este un far care arde solitar, ci un far, un astru neintermitent, revărsîndu-și lumina și iradierea de sensibilitate asupra tuturor.

Un poet este o verigă de aur a lungului lanț al conștiinței universale, un ecou suav, o fibră infinit sensibilă a contemporaneității sale concentrată în structurile de cristal ale versurilor care o transfigurează.

Remarcînd în om raționalitatea și armonia lumii, poetul este creatorul propriului său destin de artă și emblematic al omului pe care îl reprezintă drept cea mai vie și mai conștientă dintre toate ființele care trăiesc, singurul care se opune, prin creație, labilității și trecerii universale.

SINTEZE

Poezia în Bucovina

(II)

La 1848, Bucovina a fost spațiul de refugiu al multor revoluționari români prigoniți de stăpînire, în special cei din Moldova și Transilvania. Printre ei, nume ilustre ale generației scriitorilor patruzecioptiști — Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Alecu Russo, Gheorghe Sion, Costache Negri, George Barițiu, Timotei Cipariu. Nu este greu de imaginat atmosfera care domnea la moșia bătrînului boier patriot bucovinean Doxachi Hurmuzachi, unde toți aceștia și alții se adunaseră în toamna, iarna și primăvara anilor 1848—49 : am putea considera că acum și aici are loc primul congres al culturii române. Amfitrionul nota că „...bărbații români... împinși de o putere neresistibilă, se cunoscură, se iubiră și se îndatoriră unii pe alții, legîndu-se și unindu-se spre binele neamului..." Aici își publică Alecsandri *Deșteptarea României*, Kogălniceanu redactează *Dorințele partidei naționale în Moldova*, Dimitrie Ralet scrie unele din virulentele sale pamflete ; la plecare, Sion scrie un plin de patos poem de adio, închinat acestui pămînt românesc. Folosul pentru Bucovina al conclavului este deosebit de însemnat. În timpul șederii lor aici apare prima publicație românească din acest teritoriu, intitulată chiar *Bucovina*, pe al cărei frontispiciu este menționată și preocuparea pentru literatură, mai mult, ea se consideră „revistă noauă pentru toată cultura românilor". În paginile Bucovinei se întîlnesc nume ale scriitorilor cunoscuți din toate țările române : Heliade-Rădulescu, Alecsandri, Mureșanu, Bolintineanu, Alexandrescu, Sion. Bardul de la Mircești ura tinerei publicații „să devină cel mai bun organ al răspîndirii ideilor frumoase printre români". În principiu, Nicolae Iorga nu greșește cînd o califică drept „o revistă cum nu mai era alta, un fel de urmare — fără conducerea și necontenita colaborare din partea lui Kogălniceanu — a *Daciei literare* de odinioară".

Contribuția literară efectivă a bucovinenilor este însă redusă ; din acest punct de vedere rolul revistei este mai mult de a oferi modele viitorilor scriitori ai „ducatului" ; compunerile poetice ale lui Iraclie Porumbescu nu se ridică mult deasupra celor ale predecesorilor săi. Aceleași necesități îi răspunde *Lepturariul rumîanesc cules den scriptori rumâni*, al lui Aron Pumnul — prima antologie de literatură românească — apărut între 1862—1865, tot în Bucovina, în patru volume. Și rezultatele nu întîrzie să apară. În *„Foaia societății pentru literatura și cultura română în Bucovina*, revistă care apare între 1865—1869, semnează primii poeți bucovineni cu un timbru liric distinct : nefericitul Dimitrie Petrino — nepotul de fiică al lui Doxachi Hurmuzachi —, Vasile Bumbac, acum demult uitat, dar la sfîrșitul veacului trecut nelipsit din manualele de limba română tipărite în imperiul austriac și Vasile Gherasim Pop, autor de poezii patriotice și culegător de folclor (stabilit însă la București). Scrierile acestor pionieri ai poeziei române din teritoriu se resimte de un fenomen care o va marca pînă la reintegrarea între fruntariile culturii naționale : desincronizarea față de evoluțiile normale ale literaturii noastre, lipsa deschiderii către primenirea temelor și către inovarea în planul expresiei. Intimismul lui D. Petrino nu reușește să se individualizeze suficient. Deși se situează într-o perspectivă romantică, ambiționînd înrudirea cu poezia lui Musset, este mai aproape de Văcărești și de lirica tînguitor-clamoroasă a lui Costache Conachi (cu care se înrudește prin nefericire în dragoste), decît de buna poezie erotică a romanticilor noștri. Cînd scrie poezie cetățenească de amplu suflu patriotic cu referire directă la Bucovina *(La mormîntul lui Grigore Ghica Vodă)*, urmează cu fidelitate lui Alecsandri și Russo (cei din anii marilor avînturi revoluționare ale generației lor), dar cu aproape un sfert de veac mai tîrziu și fără acel lirism generos al precursorilor, capabil să acopere grandilocvența retorică, rămîne pentru bucovineni un model de acuratețe a prozodiei și expresiei. O broșură — *Puține cuvinte despre coruperea limbei române în Bucovina* — tipărită la un an după apariția articolului lui Titu Maiorescu — *Limba română în jurnalele din Austria* —, se resimte, de asemenea, de ideile mentorului Junimii.

Desincronizarea este la fel de evidentă în cazul lui Vasile Bumbac. Colegul de gimnaziu al lui Eminescu scrie *O dimineață pe ruinile Sucevei*, valoric sub nivelul preromantismului nostru din primele decenii ale veacului, sau proiectează

(continuare în pag. 4)

Mihail IORDACHE

A PRIVI

Generație și destin

Aparținem unei stări de spirit. Fiindcă, iată, mai mult ca ieri, și poate ca totdeauna, vorbim despre timp. Despre timpul devenit istorie. Și o facem aproape fără să ne gîndim la vîrsta noastră. Întrucît ea însăși e rostirea firească, adevărată a patru decenii. Sau pentru că respirația aprinsă a revoluției ne-a îngăduit să medităm, mai cu seamă, asupra ei. Asupra destinelor ei și a ceea ce, de fapt, a însemnat lucrarea noastră. Pentru a deveni ceea ce sîntem, pentru a pregăti deschiderea unor noi aripi, bătăile inimii din anotimpurile ce vin.

E drept însă acum să privim limpede vîrsta noastră. Să-i înțelegem, să-i redescoperim mersul. Dar, îndeosebi, să-i vedem spațiul în care a pășit, ființa, marea ființă căreia îi aparține și care se numește neam. Ori poate conștiința de sine. Pentru că vîrsta noastră a crescut în trupul unui arbore uriaș. În care au trăit și trăiesc cîteva generații. Unele venind de dincolo de orizontul istoriei noi, altele descoperind lumea așa cum a fost gîndită sub auspiciile demnității.

Așadar, generații. Toate ale țării, toate pentru țară. Pentru zidirile și lumina ei. Pentru liniștea ei. Crezul era unul. Învățat și asumat fără șovăiri. Nu s-a clătinat, deci, nimic, chiar dacă — atunci cînd a fost posibil — am descoperit izvoare din care, deși însetați, nu băusem. Pe lîngă care, nu din vina noastră, trecusem neștiutori, impasibili. Însă drumul spre luciditate și respect avea să ne situeze în zona biruinței. Deopotrivă a adevărului și valorii. A fost necesară trecere în spații de ozon. În care ne-am știut și simțit cu adevărat acasă. Împreună cu toate generațiile. Apoi, marea lor dorință de a pregăti, împreună cu toți fiii țării, triumful maturității.

A fost o creștere în care și odihna, cred, a însemnat meditație. Altfel spus, efort în numele a ceea ce avea să se cheme creație, rodire. Timpul, pentru a deveni istorie, avea nevoie de muncă, de talent. De sacrificiu și renunțări. De vocație. Altminteri, arborele nu-și rotunjea coroana, rădăcinile nu slujeau vitalității.

Să privim deci, acum, arborele. Cel în care ne-am întrupat zilele și nopțile, vrerea și aspirațiile, neodihna și bucuria. Toate, într-un destin ce ne reprezintă. Unic și neaplecat.

Ion PARANICI

Cronică literară

„Liber pînă luni"*

Cu proze scurte, grupate sub un titlu mai curînd neutru, debutează la „Junimea" Octavian Lazăr. Majoritatea textelor au apărut în paginile ziarului „Zori noi".

Tipărit într-un moment de reviriment al prozei scurte, moment în care inovația formală nu se află pe ultimul loc, volumul lui O. L. nu ridică asemenea probleme. Autorul are mai degrabă temperament liric, unele din textele sale fiind curate elegii în proză („De ce-am ales septembrie", „Ploaia din iulie", Acolo unde marea...", „Apoi au înflorit salcîmii..."). Prozele sale sînt „impresii", rememorări cel mai adesea, consemnate cu acuratețe : tensiunile sînt amortizate, conflictul este atenuat de vocea auctorială : un montaj rapid comprimă la maximum dialogul, descripția, estompînd posibilele nuclee epice. Discreția pare a fi calitatea principală a prozei lui Octavian Lazăr : o economie de detalii, o zicere blîndă, repartizată pe mai multe voci, interșanjabile, o constantă simpatie a autorului față de plăsmuirile sale, cărora se străduiește să le croiască un destin cît mai favorabil. Oameni obișnuiți se luptă cu natura, iubesc, urăsc, se despart, sînt capabili de eroism în ciuda aparențelor, regretă iubiri trecute, se culpabilizează, visează, se devotează profesiunii, familiei, societății, o materie epică văzută din perspectiva reportajului literar, în sensul lipsei de pregnanță a tiparilor umane și a substituirii articulației epice prin palida reflectare a unor întîmplări. Reacțiile sufletești sînt previzibile : bărbații își reprimă vulnerările sufletești cu o nobilă resemnare, iar femininul, suav, grațios, angelic este mai mult rememorarea, evocare elagiacă decît prezență efectivă. Este ca să spunem așa, un univers al „durerilor înăbușite" în care realitatea este de-dramatizată prin scriitură ; dramele sînt reale, sînt descrise corect, dar nu memorabile. O vagă sugestie autobiografică asupra întregii materii epice, impresie pe care autorul nu se străduie s-o împrăștie, uzînd de cele mai multe cazuri de persoana I a narațiunii. Neîndoielnic, prozele lui O. L. au un anumit farmec și rezistă, citite separat. Reunite însă dau senzația de insatisfacție ca într-o mare promisiune amînată.

* Octavian Lazăr — *Expresul din zori, Ed. Junimea,* 1984.

„Preludiu la o epopee"*

O suită de reportaje care se constituie într-o veritabilă monografie a Călimanilor ne propune Mihai Tandru într-o recentă apariție a editurii „Junimea". Ziarist cu experiență, autorul este fascinat de „formidabila și senzaționala confruntare între oameni și natură", „o prefacere de anvergură". Pentru el epopeea sulfului românesc înseamnă o obsesie personală și, mai mult, o revanșă asupra relatărilor terne, insipide, numite, prin antifrază, în jargon gazetăresc „reportaje de culoare". După propriile-i mărturisiri, autorul s-ar fi dorit implicat direct în eroica epopee a Călimanilor, conștient de o anumită condiție a gazetarului „un oaspete nepoftit, adică un intrus". Cum renunțarea la calitatea de martor nu a fost posibilă, „Muntele învins" reprezintă revanșa asupra servituților reportajului de serviciu, revanșă care tinde, nemărturisit, spre proza de ficțiune.

Conștient sau nu, modelul lui M. Tandru este Geo Bogza. Fascinația geologicului, a acțiunilor ciclopice, personalizarea peisajului, compoziția care include, într-o doză judicioasă, pateticul și humorul, observație lucidă și exaltarea lirică ne trimit involuntar la marile cărți bogziene.

Pentru M. Tandru, Călimanii nu sînt doar o (palpitantă uneori) investigație gazetărească. „Epopeea sulfului românesc" înseamnă în primul rînd un extraordinar prilej de pătrundere în umanitatea eroică a cotidianului. Mineri, „drumari", constructori, artificieri, bucătari, medici, geologi, poștași, sînt tot atîția eroi cărora autorul le dă o identitate precisă, le conturează aspirațiile, împlinirile, necazurile, totul cu o discreție care le egalează modestia. Intenția autorului nu este de a reface destine, ci de a arăta modul în care traiectorii individuale se articulează într-o mare acțiune colectivă, de-a contura portretul unei comunități umane angajate într-o competiție neiertătoare : „lupta cu muntele".

M. Tandru știe să construiască un profil credibil al Călimanilor, înțelegînd prin numele propriu nu atît o realitate geologică, cît una umană. Detașarea sa de realități este minimă, se simte constant un curent (firesc) de simpatie față de profilurile umane evocate dar ceea ce nu i se poate reproșa gazetarului i se poate sugera prozatorului, nu potențial ci real, care știe să decupeze amănuntul esențial, profiluri umane, replici, destine memorabile. Stă dovadă ultimul capitol care parafrazează cu bună știință titlul unei cărți celebre : refuzîndu-și orice ficțiune, autorul știe să construiască un scenariu plin de tensiune și de fior tragic. E un argument în plus pentru virtualitățile unui adevărat prozator, pe care-l așteptăm.

Viorel DÂRJA

*M. Tandru *Muntele învins, Ed. Junimea,* 1984, Colecția „Reporter XX".

VISCOL

PROZĂ

Vîntul sufla năprasnic, învăluind în vîrtejuri fulgii de zăpadă înghețați, transformîndu-i în ace mărunte, care intrau în ochi, în urechi, pe sub guler, făcîndu-te să nu mai vezi, să nu mai auzi, să nu mai știi pe ce lume ești.

„Trage, frate !... Trage !" se gîndea Ion Vasile scrîșnind din dinți, înfigînd ranga sub țeava rece care nu voia cu nici un chip să se dezlipească. Ranga scrijelea gheața, și Ion nu-și dădea bine seama ce scrîșnește mai tare : gheața sau măselele lui. În jur, abia mai zărea cele șase mogîldețe cenușii care se mișcau încet, ciocnindu-se una de alta, bătînd din picioare, pocnindu-și mîinile băgate în mănușile mari, ca de box, încercînd să se mai încălzească puțin.

„Naiba să mă ia... își spuse Ion, reușind în sfîrșit să miște puțin conducta nepăsătoare, dacă puneam mai mult osul la treabă, intram la facultate, și eram acum un șef, undeva la căldură, îmi beam cafeaua, poate aveam și o secretară... Da' așa, trage, Ioane, trage !... Și nu te mai gîndi la prostii, că îndată apare maistrul, și nici o țeavă nu-i ridicată sus pe estacadă... Atunci să te ții !... Nici boierul de macaragiu n-a venit încă, lua-l-ar naiba și pe dînsul. O să spună că n-a putut porni motorul, că i-a fătat pisica sau mai știu eu ce..." În sine nutrea speranța, deși n-ar fi vrut să recunoască în ruptul capului, că macaragiul nu va veni. Își scutură capul, pentru a scăpa de gîndul sîcîitor.

Doi băieți sosiră în ajutor și reușiră să urnească din loc țeava neagră, mare, de douăzeci de țoli, cît să încapă un copil în ea, lungă de doisprezece metri.

„Al naibii om maistrul Dănăilă !... Din o sută de poante de-ale lui, nouzeci și nouă sînt adevărate. Trebuie să apară, cu gluga pe ochi, burta înainte, mîinile în buzunare și cu fluierul de arbitru la gît. Acum să fluiere cît o vrea, că nu poate dovedi vîntul. Șeful de șantier nu cred că are curaj azi să iasă din birou... Poate mîine, dacă s-o mai liniști afară... O să vină și-o să se schimonosească la mine, gata să plîngă,... ce facem, tovarășe, mai sînt două sute de metri de țeavă de urcat pe stîlpi, de sudat, și nimic nu-i gata, că vine punerea în funcțiune, că mai știu eu ce... Mai bine mi-ar da două palme decît să-l aud cum se sclifosește, ca o lehuză... Eu acum ar trebui să stau cu băieții în baracă, să nu umblu ca bezmeticii prin viscolul ... nenorocit. Nici macaraua n-a venit încă, de sudat nici vorbă pe temperatura asta, așa că naiba să le ia ... ade, de viscol, de maistru !"

...ndurile care îi roiau prin cap îl ...ră să se încălzească, să i se mai ...e temperatura ; nu-i mai era frig. ...in căciula groasă, cu urechile lă...sate, auzi un zgmot de motor. „Poate vine ticălosul ăla de macaragiu, și reușim să ridicăm vreo zece tronsoane, măcar atît ; de sudat o să le sudăm mîine, să se mai liniștească furtuna asta..." ; se sili să nu-și mai amintească nimic. Mai bine să vadă ce-o să scrie el în referatul despre calitate, pe care trebuie să-l prezinte în ședința organizației de partid. Da, o să scrie el ceva, dar mai bine ar spune verde în față : „Tovarăși, calitatea lucrărilor noastre nu-i întotdeauna prea bună... Asta din cauză că adesea calificarea unora mai lasă de dorit, sau pentru că unii mai vin amețiți lunea la lucru, iar sîmbăta dau lucrările peste cap, să plece mai repede acasă, ori materialele cîteodată lipsesc și trebuie înlocuite, așa că sîntem scumpi la tărîțe și ieftini la făină, cum se spune... Dar eu consider că și șefii sînt de vină... Vine unul și zice : asta și asta trebuiesc terminate pînă atunci și atunci !... Scurt !... Degeaba îi spui : domnule, tovarășe, n-avem aia, ne lipsește cealaltă, ei nu vor să știe de nimic, și pleacă. Și se mai reduce termenul cu vreo lună, așa că noi ce să facem ? Ne dăm peste cap, apoi dăm și lucrările peste cap, și... ăl de sus cu mila, iar beneficiarul cu ponoasele !"

Izbi furios cu ranga în altă țeavă, de parcă ar fi vrut să se răzbune pe cineva. Vibrația surdă a metalului, transmisă prin bara de oțel, cu toate că fusese amortizată de mănușile groase, îl furnică pînă în creier.

„Ce-ai rămas pe gînduri, șefule ?" îl întrebă, strigîndu-i în ureche, Ghiță Chiriac. Mic, îndesat, îl privea zîmbind, cu mîinile în șolduri. „Te gîndești la nevestică, ai ?... Păi de, luna de miere, ce să-i faci..." încheie el hohotind, cu ochii îngustați.

„Alta acum ! Îmi mai aduce aminte și ăsta..." își spuse Ion cu ciudă, prinzînd capătul altei țevi și reușind s-o rostogolească din vîrful grămezii. „Doina... Luna de miere..." și începu să înjure, întîi în gînd, apoi cu voce tare.

În vara trecută, la București, dădea admiterea la politehnică, pentru a doua oară, jurîndu-se că e și ultima. Acum ori niciodată... Trudise un an întreg, pe brînci. Dimineața la muncă pe șantier, zece ore, probleme, șef de echipă cu doisprezece oameni sub mînă, toți tineri, unul mai zurbagiu ca altul, dar băieți de nădejde, nu lăsau niciodată căruța în mijlocul vadului, seara pînă după miezul nopții, cu cartea în mînă. Nu-și permisese nici o distracție, nici un film, plimbări, nimic. Își luase concediu și plecase la București. Acolo, pe culoarele institutului, o cunoscuse pe Doina, venită să-și „încerce norocul" cum spunea, rîzînd nepăsătoare, arătîndu-și dinții albi și frumoși.

Se îndrăgostise fulgerător, „la prima vedere", de ochii ei aurii, puțin poate cam mici, de părul blond, lung pînă la talie. Căzură amîndoi cu succes. Își domoliră supărarea plimbîndu-se de mînă prin Cișmigiu, mergînd la filme, sărutîndu-se la fiecare pas. Spre sfîrșitul toamnei hotărîră să se căsătorească. Dar se ivi prima piedică. Ion fu trimis urgent la Năvodari. „Numai pentru o lună, domnule, crede-mă !... N-are cine să meargă, numai tu poți salva onoarea șantierului..." îi spusese maistrul. Plecase. N-avea de ales, așa că amînase nunta.

Odată cu primii fulgi de zăpadă, se căsătoriseră. Luna de miere... Apoi altă piedică. Trebuise să plece la mijlocul concediului. Fusese chemat la blestemata asta de estacadă ce trebuia terminată cu orice preț, în orice condiții. Și pe cine altul, decît pe el, să-l aleagă șeful ! Recunoștea în sinea lui că totuși altcineva n-ar reuși s-o scoată la capăt. Dar nu-i putuse explica fetei, și ea se supărase. „Pleci, și nici nu-ți pasă !... Poate chiar te bucuri...", spusese Doina cu o nuanță de amenințare în glas. Ion se întristă mai mult decît l-ar fi amenințat direct sau ar fi strigat la el. „Vino cu mine..." mai adăugă el, fără convingere însă. „Nici nu mă gîndesc !", răspunse ea rece, sec, așa ca trîntitul ușii în nas.

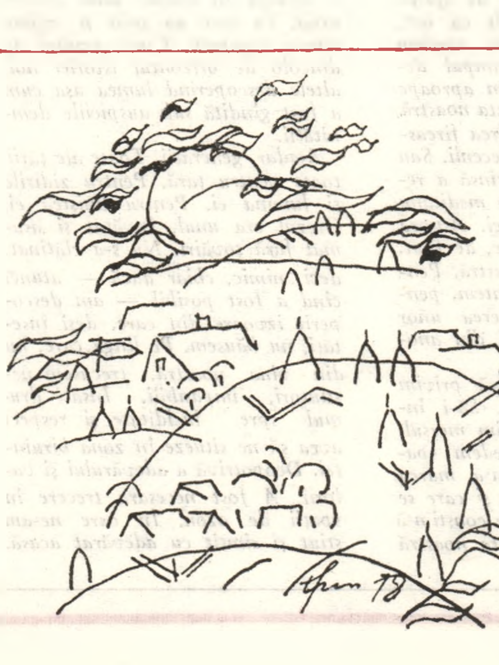
Acum, în vîrtejul alb, i se părea că o vede ascunzîndu-se învăluită de viscol, după stîlpii estacadei, în spatele brazilor, ca un fulg de zăpadă, ca un duh al pădurii sau al furtunii...

Vîntul care se mai domolise cîteva secunde începu să bată iar. Gîndindu-se la Doina, încercînd s-o vadă prin perdeaua de nea, simți că transpiră. Se opri, își descheie scurta îmblănită și oftă.

Chiar atunci apăru macaraua, ca o fantomă, fără să se audă nici un zgomot. Din cabină coborî maistrul Dănăilă, făcîndu-i semn cu mîna să se apropie. Ion rămase pe loc înlemnit. I se părea că o umbră albă îl urmează. Apoi zăpada îi intră în ochi, orbindu-l. După aceea văzu numai o mustață care se mișca deasupra unui zîmbet ironic. „Ce-i meștere ? Spune !" urlă Ion, încercînd să se facă auzit. „Dă-i bătaie !" strigă mustața întinzînd zîmbetul, transformîndu-l în rîs.

Ion încercă din nou să străpungă cu privirea cortina de zăpadă ce estompa conturile macaralei. „De asta o fi venit Dănăilă atîta drum ? Numai să mă îndemne să-i dau bătaie ?", se întrebă el nedumerit, dar nu spuse nimic. Aproape în aceeași clipă simți însă cum două palme calde și moi îi cuprind fruntea, îi acoperă ochii. Încremeni sub puterea lor.

Liviu HAREC

GHEORGHE LUPU

Rost

În această poezie
Se povestește despre patrie :
De cum a descălecat ea în istorie
Și cum stă.

Dacă mai întîi au fost Carpații
Ori strămoșii mei, nu se știe ;
Dar, spre veșnicia lor harnică la rod,
Au pătruns unii în alții,
Zidind un popor...
Între cele două neamuri,
Stînca și dorul,
Izvoarele sînt pururi proaspete.
Așa se face că mileniile
Au cuibărit în noi înflorind
A privighetoare și ciocîrlie.

* * *

Patetic spun că-s muritor prin naștere
Cum tu prin naștere ești fără moarte.
Patrie care mă respiri cît sînt,
Patrie respirîndu-te cît sînt.

În plină vară văilor de-acasă
Petrece mama-n borangic și-n in.
Ne-ntoarcem, fiu și tată, de la coasă,
Pe-o lume românească pe deplin.

Pe prispa veche — aceeași masă veche,
Bucatele și vinul lingă ele.
Tata și mama — veșnică pereche
Echilibrînd iubirea printre stele.

De neamul lor pămîntul știe bine.
În luna august prunele se coc.
Trudind pe-acest pămînt cum se cuvine
Ne ținem casa în același loc.

Eu am spus, de cînd mă știu,
Țara cu hotare sfinte,
Că rămîne-n tine viu
Cerul nostru din cuvinte.

Mamă, tată, soră, frate,
Munte, mare, deal și vale.
Înfrățesc de-a pururi toate
Legilor măriei tale.

* * *

Patria va ști totdeauna
Că i-am iubit lumina,
Trăind și murind în ea.
Patria știe că sînt
Sufletul ei. Prin mine respiră —
Prin ea respir. Gîndul sacru
Află și se află în ea.
Prispa de-acasă rămîne
Veșnică. Asemeni ei
Universul se-așază
Sub tălpile mele
De copil respirîndu-l.
Respirația — Iată — Nu pot
Să respir decît în patria mea.
Bunicul meu, Ioan Antoce,
A respirat aerul patriei
Pînă la 94 de ani.
Și n-a murit.
A intrat liniștit în pămînt
Căutîndu-și strămoșii.
Patria rămîne vie
Cită vreme sîntem vii.
Aceste cuvinte împlinesc
Istoria.
Patria știe că sufletul meu
Stă acasă rodind.

* * *

Aici ar fi fost să-nceapă
A treia parte-a poeziei.
Dar poezia e ca patria :
Nu poți s-o-mparți
Între vară și toamnă
Abia ai timp să visezi.
Toate zilele și nopțile rodesc.
Rotunjimea sevelor se face
În luna de grație august.
Lumina la fel cu istoria
Are clipe de abundență binefăcătoare.
Lumina de august nu mai este
De mult o metaforă. Ea
Stăpînește pulsul vieții mele,
Poporul meu o absoarbe —
De-aceea sîntem una cu Carpații.
Iar eu stau cu părinții la aceeași masă ;
De-aceea am dreptul să spun
Aceste cuvinte ale limbii române
Despre ființa patriei mele.

Patria în August

Intrare în diminețile patriei

Soare, pasăre de strigăt a
Luminii cînd plugul
Intoarce cumpeni peste
Carul cel mare
Răsturnat intr-o pleoapă de crin.

Cuvinte simple și sufletul
Legănind purpura răsăritului :
Această repetabilă ceremonie
De intrare în diminețile Patriei
Ca într-o piine aburindă.

Bună primire, soare
Iată cetățile și-au deschis poarta
Iarba zorilor seamănă cintec
Și fără de moarte noi
Trecem osia roșie a speranței.

Ion BELDEANU

Blînd voevod

Peste păduri eternitatea curgind
picură lacrimi albastre
Blind voevod griul prin soare trecind
flutură aripi măiestre

Riuri de foc mingiie fremătător
pielea metalului vie
Pretutindeni în gind sufletul-dor
ninge cu aburi de veșnicie

Patrie, umărul meu inflorind
te rostește grădină
Patrie, ochiu-mi prin tine privind
ție deplin ți se-nchină

Ion COZMEI

Atît de singur și de fericit

Incet, toate cuvintele
mi s-au scufundat in inimă
și eu am rămas ca nimeni altul
atit de singur și de fericit
incit la picioarele mele s-au adunat
animalele cimpului
și o mulțime de alte ființe, inaripate.
Venea un cintec din depărtări
și nu putea fi decit patria pășind
printre lucrurile ei.

M-am întors către cele uitate
și pustiite și am găsit in locul lor
griul galben, sarea și vinul ;
in casa iubitei am aflat rinduite
hainele visului și tot ce-am părăsit
și muzica trupului ei.

Am așezat in țărină uneltele și durerea
și ascultind, mi-am zis :
nu poate fi decit patria pășind
printre lucrurile ei.

Victor RUSU

Despre prezent

Cu roșul roadelor arzind în ramuri,
Cu galbenul de spice-ndestulate,
Și-albastrul clar al marilor elanuri,
Steaguri suim de pace și dreptate.

La sărbătoarea țării, tinerește,
Prezent răspundem azi, cu mic și mare...
În frunte-i Arhitectul ce gindește
Conturul României viitoare !

Arcadie ARBORE

Înmugurind

Zorile sint rana vindecată
Cind barca plutește pe frigul zilei
Și noaptea ca un fulg de lumini
Ninge certat
Tălpile foșnesc în stelarul ierbii
Cîntecul acesta răspîndit între flori
Și culorile care mingiie palma
Țara tinără de pace —
Pădurea înmugurind fericire.

Tania LEONTE

Aici

in țara mea
riurile au nume de oameni
și cind le chem
ele curg către mine

cimpia
ca un spate de țăran
indură curelele brazdei
simțindu-mă frate.

Mihai TANDRU

Sete de patrie

E August iubita mea și mi-e sete
și-am pus sub cărămizi de foc
în lucruri se-ncep bucurii pe-ndelete
ținute intre noi amiezile se coc

în pacea din jur cuvintele toate
încep cu numele tău neschimbat
dă-mi patrie cea mai apă din ape
și vezi, de tine rămin insetat

și nu adorm căci somnul nu incape
pe perna mea de cetină și griu
la setea mea vin munții să se-adape
și riul cit e el de riu.

strugurii toamnei vor veni, ce folos
amiezile toate tropăi-vor din ghete
din naștere această boală m-a ros
mi-e sete de Ea, tovarăși, mi-e sete.

Dan BODNAR

Cîntec

Cîntec de patrie șoptind această zi
ca o speranță-n viața planetară
cu inima s-o poată sprijini
poporul meu o seamănă și-o ară.

C-un dar răsfrint adincului din noi
am hărăzit această-naltă treaptă
și nu ne-a dat-o nimeni imprumut,
singele neamului e-această faptă

Cintec de patrie scăldat de-această zi
a unui calendar cu mult mai mare
sub semnul drumului in univers
al neinfrintei clase muncitoare.

Constantin CERNICA

E vară

E vară
și trec fecioarele fecunde
prin flori și prin fluturi
calcă mărunt lingă poala luminii
pe care ai putea să o scuturi
peste semințe neinviate
retrase tot mai adinc
să rodească tirziu
sub zăpezi.

Doina MAREȘ

Înflorind

Indrăgostită iți sorb clipele de uitare
Cind lași coamele cintecelor peste izvoare
Și te vălurești in podoabele cerului
Mingiie aripa gindului meu o petală
Și incă una,
Mă simt bogată cu visele-mi
Și trupul tău
O dimineață inflorind.

Viorica PETROVICI

Zi de August

Nervura ploii-aduce iarăși viață,
Pămintul toarce caiere de gind,
Eroi din nemurire ies in față
Cu dorul către toamnă navigind.

Rostind, pe rind, cuvintul dimineață
Intrăm in unda pietrei de hotar,
Și ziua, dind culorile pe față,
Alungă-n maluri vintul tributar.

O zi de August, pusă în balanță,
Cu forța amintirii in altar
Își cerne-n soare candida substanță ;
Suflarea toată-i gind de nenufar.

Nervura ploii-aduce iarăși viață,
Pămintul toarce caiere de gind,
Eroi din nemurire ies in față
Cu dorul către toamnă navigind.

Liviu POPESCU

Vatră de eroi

Rădăcină de lumină
Din al Daciei pămint
Ieri au fost și azi nu sint
Decît fire de argint...

Lingă soarele-mormint
Popoșiți acum și voi
Sărutind fierbinte piatră —
Vatră de eroi.

Înmulțită de lumină,
Țara pe-nălțimi ii tare.
Firul ierbii le alină
Frunțile diamantine.

Și cu ochi inrourați
De iubire și povară
Sărutați fierbinte piatră
Vatră de eroi și Țară !

Ilie IBĂNESCU

O VARĂ DE 40 DE ANI

Poate și din cauza numelui localității, la Satu Mare ești tentat să descoperi (și o faci cu ușurință) în primul rînd ceea ce aparține imaginii tradiționale a satului românesc : oamenii la prășit, moara de apă, liniștea, case ca ale Aureliei și ale lui Grigore Colibaba / Dar, iute, confirmările trec pe planul doi, pentru că noutățile se acumulează accelerat și, socotind cu luciditate, predomină. Mai mult, ele lucrează cu rapiditate la o altă imagine, care după 40 de ani de transformări începe să se limpezească și, la rîndu-i, să se tradiționalizeze. Aceste noutăți (pe care Viorica Serdinciuc, secretar al comitetului comunal de partid, primarul așezării, le enumera, inevitabil parțial, cu atîta mîndrie : electrificare, cooperativizare, asfalt, școala modernă, modernul dispensar uman, podul elegant peste apa Sucevei, blocul, primul de locuințe, cu spații comerciale la parter, dat în folosință acum, (în cinstea lui 23 August) nu sînt semne ale orașului în peisajul urban, cum se mai zice, ci schimbări ale satului, hrănite de vechi și viguroase rădăcini, în favoarea comunității sale umane. Pentru că, iată, cu aceeași „compoziție“ ca la Suceava, asfaltul, de pildă, la Satu Mare este traversat cu nonșalanță de cîrduri de gîște dolofane, iar Domnica Teleagă, a treia prezență feminină la volan din așezare, are pentru ele o răbdare de neimaginat la conducătorii auto din municipiu. Moara de apă, într-un halou de dulci miresme, macină alt griu, pentru altă pîine, prin gustul nou, în care decisive sînt înțelesurile muncii cooperatorilor, ale unei trude organizate, colective, pentru o speranță și o răsplată gemene. Și dincolo de bolta de viță și de stîlpii sculptați „bătrînește“ ai cerdacului gospodăriei familiei Colibaba, se înregistrează permanent întîmplările neîntîmplătoare ale acestei lumi noi. Ele se numesc televizor, mașină de spălat, grajd la fel de falnic precum casa (bogate și reprezentative prin averea lor pentru o copleșitoare majoritate) și, mai ales, un mod de a gîndi și a se gîndi altfel : „Cum să ni se oprească fata la ce a învățat aici ? Va urma o școală profesională, va avea o meserie. Meserie asta-i în ziua de azi !“ conclude firesc (în 1984) Aurelia Colibaba. Într-adevăr, meseria și cîte altele ! Invecinarea cu șantierul viitoarei microhidrocentrale i se pare lui Ion Tiron (muncitor morar, cum scrie pe hîrtii, morarul, cum i se zice) avantajoasă (un canal betonat plecînd din noua curgere a Sucevei îl va scuti de munca anevoioasă a curățirii digurilor după fiecare ploaie mare), normală („o să scutim sistemul național de cheltuilile pentru Satu Mare“) și frumoasă : „Uitați-vă, ea (microhidrocentrala) arată de pe acum ca în filme, și frumos (microhidrocentrala) lîngă frumos (moara) cheamă tot așa“. Adică, într-o vreme mai scurtă, o zonă de agrement. Iar într-o alta, mai cuprinzătoare... Morarul tace, nu pentru că nu ar îndrăzni să plănuiască, ci fiindcă, odihnindu-și privirea pe joaca unui grup de copii, își dă seama că trebuie să țină cont și de visurile lor. Să transfere chiar o parte asupra lor. Și are dreptate, cum i-o dă și profesoara Artemizia Rotaru : „În această vacanță, elevii noștri s-au bucurat de taberele de la Tăuliș, Buciumeni, și Năvodari, dar au putut fi găsiți, cot la cot cu părinții, și pe tarlalele cooperativei. La noi copilul se deprinde de mic cu sapa și știe că munca și cartea, obligatoriu împreună, îi asigură, neîndoielnic, șansa cea mare într-o lume a marilor șanse pentru toți copiii“. Doi medici tineri, Maria Abraham și Elena Burducea, care s-au stabilit aici și au impus controlul sanitar preventiv ca o obișnuință, rîd la întrebarea reporterului : „Cum să fie așezarea ?“ „Ca toate așezările ! Frumoasă, bogată, cu oameni care colaborează cu noi în folosul sănătății, pentru o viață lungă. Cine să nu vrea azi să trăiască mult, cît mai mult ? Răspunsul, în special în prima parte, nu e numai al lor, e al unei vîrste întregi, născute după 23 August 1944 și care a beneficiat de toate fructele acestei veri de 40 de ani. Dar cei cu părul cărunt, ca Ion Tiron, au în memorie, vii,nenumărați termeni de comparație, și de aceea frumusețea și bogăția (și) a Satului Mare li se par înainte de toate un cîștig nu ușor obținut și plătit cu sudoarea întregii națiuni. Cu efortul ei îndărătnic și cutezător de a-și făuri o lume pe măsura visului. Dar dacă le este mai greu să compare (nu să și aprecieze), tinerii au profund sentimentul unei imense responsabilități. „Oamenii contractează produse agricole cu statul, 800 de navetiști sînt implicați în succeselor cetăților industriale sucevene, peste o mie de țărani luptă pentru recolte egale muncii și așteptărilor, își trimit cu toții copiii în școli ca să poată să dea societății mai mult decît ei, și tot nu avem semntimentul că am plătit imensa datorie, reflectează Viorica Seredenciuc. Pentru că fiind opera noastră, acest nou Satu Mare este totodată, în primul rînd, o valorificare a condițiilor create în anii libertății de partidul și statul nostru. Fără aceste condiții, fără sprijin, n-ar fi fost vorba decît de muncă fără dreptele împliniri. Ca un lan de grîu fără soare.

„De aici, din August, se vede cel mai bine în viitor“, spunea poetul. La vremea apogeului verii în Satu Mare, să privim, deci, în viitor... E greu de primit în ochi lumina înmiită de sulițele pașnice ale porumbului, de țiglele purpurii ale caselor, de zîmbetul copiilor și de nimbul demnității oamenilor în drum spre drumurile curate ale muncii, ale vieții ? Atunci să încercăm să ne acomodăm pupila sensibilă, uitîndu-ne o secundă înapoi. La lunga vară fierbinte. La vara celor 40 de ani. Și desprinzînd-o cu solaritatea ei triumfătoare, să ne îndreptăm din nou ochii spre mîine. Așa ! Acum se vede limpede. Acum !

Doina CERNIC

Traian BENȚA: „SĂRBĂTORILE PATRIEI"

CADRAN

Din nou despre reportaj

Continuă să se discute despre reportaj, ceea ce vrea să însemne că și aici mai sînt încă multe de făcut. Adevărul este că supralicitarea metaforizării, cu rezultate notabile într-o primă perioadă, a început să dea semne de oboseală. Cititorul, se pare, arată mai puțin interes pentru descrierile „fastuoase" și lirismul grandilocvent, rămînînd circumspect la strădaniile autorilor în cauză de a scoate din fiece mărgică sclipitoare pietre prețioase. Sînt preferate în schimb relatările spontane, chiar nude în aparență, dar din colo de care mustește viața în ipostazele ei previzibile și imprevizibile.

Cei mai mulți dintre condeierii de ultimă oră ai genului practică în mod curent exercițiul de presă. Ei sînt de fapt cronicarii istoriei la zi, mereu în contact direct cu ceea ce se întîmplă pe stradă, pe șantiere și tarlale sau în halele industriale. Botoșăneanul Corneliu Filip se numără printre aceștia. O nu prea îndelungată experiență de reporter radio i-a permis cunoașterea zonei în care se află, fapt pus în evidență de însemnările sale reunite recent între coperțile cărții intitulate simplu „Secvențe botoșănene". El pune la îndemîna celor interesați nu un ghid turistic (volumul apare în Editura Sport-Turism), ci mai degrabă un îndreptar de călătorie documentară. O asemenea întreprindere presupune desigur selecția reperelor. Așadar Corneliu Filip ne face cunoștință cu oamenii locurilor, ne poartă prin cîteva așezări în care descoperim mutațiile produse în ultimele decenii, ne invită la plăcute popasuri de agrement. „Secvențele" sale acumulează multe informații. Din dorința de a fi cît mai exact, C. Filip se pierde într-un hățiș de date și precizări în detrimentul acurateții stilistice. Se resimt apoi „ticurile" profesionale (specifice reportajului vorbit). De unde se vede că și reportajul care refuză literaturizarea își caută încă „făgașul" propriu. Utilă prin însăși destinația sa, cartea poate fi considerată un exercițiu necesar pentru viitoarele consemnări ale lui Corneliu Filip.

Ioanid DELEANU

FELURIMI

Glasul înaintașilor

„Trebuie să fim un stat de cultură la gurile Dunării... S-o facem mare pe țărișoara noastră prin roadele muncii noastre și prin mărimea vredniciilor noastre". (Mihai Eeminescu).

„Eu cred în viitorul culturii române mai mult decît în viitorul culturii europene". (Mircea Eliade)

„Toți românii anonimi, care de-a lungul secolelor noastre primordiale au creat limba românească, au colaborat la poezia lui Eminescu" (Lucian Blaga)

„Am străbătut un lan de grîu ce se întindea de la o zare la alta și am ajuns la capătul lui mai înțelept decît dacă aș fi citit cartea unuia dintre marii înțelepți ai lumii". (Geo Bogza)

„Soarta este scuza celor slabi și opera celor tari". (Nicolae Titulescu)

Dumitru BRADĂȚAN

Poezia în Bucovina

(urmare din pag. 1)

o epopee — *Descălecarea lui Dragoș în Moldova* — aproximativ după modelul lui Heliade-Rădulescu, pe care nu o termină. Poemele sale epice *(Trei frați orfani, Piatra Corbului, Șoimul)*, fabulele și cîntecele, majoritatea cultivînd un ruralism idilic și lipsit de tonus, nu se ridică deasupra literaturii comune de manual. Dincolo însă de valoara în sine a scrierilor lor, cei doi poeți au meritul de a fi ctitorii unei adevărate mișcări poetice în Bucovina. Încă de acum apar cîteva din caracteristicile ei permanente: tradiționalism declarat, de unde un ruralism aproape exclusiv, patriotism fervent, fidel întru totul programului *Daciei literare*, sentimentalism nedisimulat, cultivat chiar cu consecvență ca virtute lirică. Și asta vreme de mai bine de cincizeci de ani, timp în care poezia românească cucerea și alte orizonturi. Situația nu este numai explicabilă ci întru totul justificată: în condițiile politice și sociale existente în teritoriul românesc anexat de Austria, literatura trebuie să fie, înainte de orice, un instrument de afirmare a ființei naționale; în fața acestui deziderat, orice alte ambiții și aspirații păleau.

Vreme de douăzeci de ani literatura Bucovinei rămîne iarăși fără un organ de presă specializat. Două publicații efemere — *Aurora română* (1881—1884) și *Încercări literare* (1892—1893) au o semnificație mai mult culturală. Scriitorii ei erau obligați să semneze la revistele din Transilvania sau din România. Abia între 1891—1897 apare *Gazeta Bucovinei*, cu un supliment pentru sate — *Foaia săteanului* —, care urma unei publicații cu caracter politic apărută la Suceava — *Gazeta politică* —, înființată de societatea *Concordia*. Ținuta ei literară este asigurată, la început, de Pompiliu Pipoș, fost redactor al *Tribunei*, apoi de G. Bogdan-Duică, conducător al revistei între 1883—1894. Pînă la un punct, *Gazeta Bucovinei* continuă programul revistelor care i-au premers: „Noi nu reprezentăm republicați scriitori români din patrie; alături de mai vechile preferințe, cărora li se adaugă Eminescu, apar nume noi: G. Coșbuc, Al. Vlahuță, D. Nanu, Tr. Demetrescu, B. Ștefănscu Delavrancea, N. Gane ș.a. Scopurile urmărite erau aceleași: popularizarea scriitorilor naționali și înviorarea mișcării literare proprii. O nouă generație de poeți se ridică la sfîrșitul secolului trecut și începutul veacului nostru; mulți dintre ei trăiesc momentul revenirii între granițile țării, alții se sting înainte de a vedea împlinit visul căruia își închinaseră vocația artistică. Chiar dacă marea lor majoritate a intrat în pasivul istoriei literare, numele lor, relativ numeroase, vorbesc despre o înflorire fără precedent a poeziei în Bucovina: Teodor Robeanu, C. Berariu, T. Bocancea, V. Calmuțchi, Iorga G. Toma, Sever Beuca-Costineanu, A. Forgaci, Nicu Dracea, C. Dracinschi, Gavril Rotică, I. Cocîrlă-Leandru, G. Voevidca ș.a. Meritul lor principal stă în contribuția la sporirea tonusului conștiinței naționale a românilor din provincia detrunchiată. Aproximativ același grup colaborează și la ultima publicație literară însemnată a Bucovinei de dinainte de unire, *Junimea literară*, editată la Cernăuți, apoi la Suceava, între 1904—1914 și din nou la Cernăuți. Programul ei îl continuă consecvent pe al celor care i-au premers: „Noi nu reprezentăm numai arta, frumosul menit a înnobila sufletul omenesc și a ne ridica în sfere luminoase, noi reprezentăm și ideea națională. „De aceea și creația lor se menține pe linia deschisă de poeții de la *Foaia soțietății*..., continuînd astfel tradiționalismul bucovinean. Totuși tendințele inovatoare, fie și timide, nu ocolesc și această subdiviziune a poeziei românești. G. Rotică, dominat, pînă la a-i pastișa, de Coșbuc și Goga, este în direcția poeziei idealurilor naționale, cel mai realizat poet bucovinean din această generație. De la un capăt la altul, primele sale două volume, *Poezii* (1909) și *Cîntarea suferinței* (1916—1917) sînt replica din nord la glasul de tribun al lui Goga: „Hotar! Un brîu stropit cu lacrimi ce-ncinge-o sîngerată țară; / Un brîu cernit pe care-apasă blesteme multe și ocară... / — Au ridicat movili de țernă, cuprinsul prăzii să-l însemne, / Și zisu-le-au cei tari: hotare, unor nelegiuite semne". Doar ultimul volum, *Paharul blestemat* (1924) marchează o tardivă și cu totul parțială deschidere către simbolism. În schimb poezia lui Teodor Robeanu (George Popovici), funciar romantică, se apropie de la început, desigur intuitiv, de fruntariile simbolismului nostru de pînă la Bacovia, însă fără a le trece. Există totuși suficiente semne că, în alt context literar, ar fi putut-o face fără nici un efort: imaginile se construiesc adesea prin tehnica sugestiei, stări de suflet muzicale sînt schițate intenționat evanescent, nu fără un anumit rafinament, plăsmuirile feminine au grația boticelliană a fecioarelor lui Ștefan Petică. Cilalți poeți amintiți rămîn fideli unui semănătorism colorat de avînturi naționale protestatare avînd o importanță cu totul locală.

După unirea din 1918 poezia din Bucovina va cunoaște evoluții substanțiale.

Sub semnul lui August

● „Voronețiană"

O nouă manifestare de prestigiu la Suceava: Expoziția-concurs de artă plastică „Voronețiana", aflată la a VIII-a ediție. Expoziția, deschisă în cinstea marii aniversări de la 23 August, organizată sub egida Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă, în colaborare cu Uniunea Artiștilor Plastici, a reunit 74 de lucrări semnate de 41 de plasticieni din 11 județe ale țării și din Capitală. Prin larga sa deschidere tematică și diversitatea formelor de expresie, prin mesajul de profund umanism al creațiilor propuse, expoziția s-a constituit într-un moment reprezentativ pentru configurația actualului spațiu plastic românesc. (I. B.)

● Șezători literare

Sub egida Cenaclului din Suceava al Uniunii Scriitorilor, la Liceul Economic și de Drept Administrativ din municipiu a fost organizată o șezătoare literar-muzicală dedicată marilor evenimente politice ale anului. Și-au dat concursul poeții Viorica Petrovici, Liviu Popescu, Ion Drăgușanu, Arcadie Arbore, Marcel Mureșeanu și Gheorghe Istrate (București), precum și tinerele soliste Carmen Macovei și Doina Șutu.

Tot în ultima perioadă membri ai aceluiași cenaclu (Ion Beldeanu, George Damian, Octavian Lazăr, Constantin Ștefuriuc) s-au întîlnit cu cititorii din Siret, Zamostea, Cîmpulung Moldovenesc, Suceava. Cu acest prilej autorii au citit din creațiile lor și au acordat autografe pe ultimele lor apariții editoriale. (I. B.)

● Baia — file de istorie

La Baia, fostă reședință voievodală a Moldovei, a avut loc tradiționala suită de manifestări cultural-educative „Baia — file de istorie". Cu acest prilej, în școlile, căminele culturale și unitățile economice din comună au fost organizate acțiuni consacrate cărții și filmului, schimburi de experiență, seri de poezie, simpozioane, spectacole artistice.

Un moment deosebit l-a constituit inaugurarea punctului muzeistic „Casa de sfat și cetire", deschis în incinta fostului local numit astfel și reorganizat în acest scop. (I. B.)

● Casa tehnicii din Rădăuți

Zestrea așezămintelor sucevene de cultură s-a întregit recent cu un nou obiectiv: „Casa tehnicii" din orașul Rădăuți. Dotările de care aceasta dispune oferă cadrul propice afirmării creației tehnico-științifice. În cadrul „Casei tehnicii" funcționează, între altele, o bibliotecă, o sală de expoziții, un cabinet tehnic, o sală de proiecții și o sală de lectură. În deschidere, aici a fost prezentată expoziția „Valorificarea superioară a materialelor refolosibile". (I. B.)

● Expoziție

O vrednică absolventă a Liceului de Artă Plastică „Octav Băncilă" din Iași, Camelia Sadovei, expune la Galeria de Artă din Suceava un substanțial grupaj de uleiuri și acuarele. Pentru ea lucrează talentul și timpul și poate chiar obîrșia ei bucovineană, mai toate cele cu care ochiul se întîlnește, în pînzele foarte tinerei autoare, existînd demult în spațiul acesta locuit de frumuseți. (L. M.)

REALIZATORI: Ion BELDEANU, George DAMIAN, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREȘEANU, Ion PARANICI, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA.
Tehnoredactare: Valentin MILICI

COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA
Str. Mihai Viteazul nr. 48